

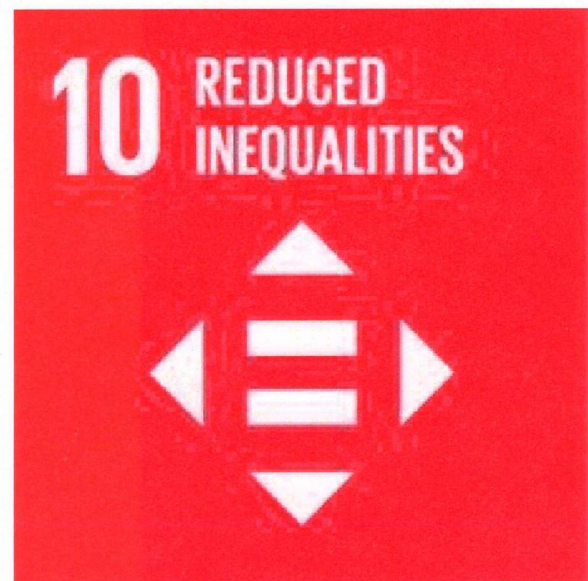

Затверджую
в.о. ректора ХНУРЕ

Ігор РУБАН

**ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
З ЦІЛІ 10
СКОРОЧЕННЯ НЕРІВНОСТІ
у 2022 році**

Харків 2023

Підвищення доступності та якості освіти для всіх категорій громадян є пріоритетним завданням соціальної політики України. За даними ООН, близько однієї десятої частини всього населення планети становлять люди з обмеженими можливостями. В Україні цей показник становить близько 6% від всього населення. Більш того, за даними, що надані статистикою, щорічно кількість людей з обмеженими здібностями в нашій країні збільшується.

У зв'язку з цим особливого значення набуває створення рівних можливостей для отримання освіти людьми з обмеженими можливостями здоров'я.

В освіті інклюзія виступає за право кожної людини, незалежно від індивідуальних переваг і недоліків, брати участь у житті суспільства нарівні з іншими і вчитися в одному середовищі з однолітками, а не у спеціалізованих навчальних закладах.

Інклюзія передбачає побудову освітнього (комунікативно-пізнавального) середовища, що дозволить конкретному студенту з особливими потребами поступово нарощувати свій освітній і соціальний потенціал. Це середовище має сприяти розширенню можливостей студента і готувати його до переходу на наступний рівень удосконалення своїх можливостей.

Інтеграція є процесом, результатом якого є досягнення єдності і цілісності всередині системи освіти і суспільства.

Інклюзія розширює поняття інтеграції людей з обмеженими можливостями і охоплює всі аспекти їх життєдіяльності, враховуючи індивідуальні особливості та потреби кожної людини. У сфері освіти інклюзія є послідовним продовженням інтеграції. Але, якщо інтеграція має на увазі прийняття дитини в існуючу систему без кардинальних змін цієї системи, то інклюзія виходить з того, що право всіх дітей на спільну освіту потрібно реалізовувати, попередньо провівши ряд заходів. Таким чином, всі заклади вищої освіти мають бути оснащені всім необхідним, щоб відвідувати і навчатися в них зміг кожен абітурієнт.

ЗАХОДИ ХНУРЕ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ ЗДОРОВ'Я

На сьогодні в Університеті навчається 81 особа з інвалідністю, понад 50 % студентів знаходиться на диспансерному обліку.

Нормативно-правовою основою для забезпечення прав і законних інтересів осіб з особливими потребами, співробітників та студентів Університету є Конституція України, Указ Президента України від 13.12.16 № 553 «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю», закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів України», постанова Кабінету Міністрів України від 10.07.19 № 635 «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», постанова Кабінету Міністрів України від 08.03.22 № 225 «Деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України» тощо.

В Університеті функціонує спеціальний навчально-реабілітаційний відділ супроводу студентів з особливими освітніми потребами.

2022 року проведено облік та аналіз психофізичного стану студентів з особливими освітніми потребами в умовах правового режиму воєнного стану на основі розробленої інформаційної системи супроводу студентів з особливими освітніми потребами.

Індивідуальний підхід – забезпечує спрямований педагогічний вплив на студента з інвалідністю, заснований на знанні особливостей його розвитку, фізичних порушень і структури його особистості.

– Дозування навчальних навантажень – регулювання темпу вивчення матеріалу, часу і тривалості занять.

– Застосування спеціальних прийомів навчання – реалізуються під час підготовки навчальних матеріалів для навчання і полягають у більш чіткому і детальному плануванні дій студента з інвалідністю.

– Використання технічних засобів навчання (комп'ютерів, інформаційних і телекомунікаційних технологій), за допомогою яких реалізують компенсаторні функції технічних засобів навчання, що дозволяє посилювати чутливість аналізаторів, розширивши доступ до навчальної інформації.

Проводиться консультування та навчання професорсько-викладацького складу та співробітників Університету щодо роботи зі студентами з особливими освітніми потребами.

В рамках цього напрямку супроводу вирішують, у тому числі, і такі завдання:

- адаптація навчальних програм і методів навчання;
- впровадження сучасних освітніх, в тому числі корекційних, і реабілітаційних технологій;
- методична підтримка;
- постачання адаптованих навчальних матеріалів і посібників;
- розробка адаптованих освітніх програм.

Метою організації інтегрованого навчання у закладах вищої освіти є створення системи комплексного супроводу навчання та навчально-реабілітаційних умов, які спрямовані на забезпечення цілісного розвитку, творчої самореалізації осіб з інвалідністю, їх конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках праці.

Основні завдання в організації системи інтегрованого навчання для осіб з інвалідністю:

- забезпечення права вільного вибору закладу вищої освіти та форми навчання;
- створення спеціальних навчально-реабілітаційних умов та системи комплексного супроводу (корекційно-реабілітаційного, психолого-андрагогічного, соціального, соціально-середовищного, соціально-культурного, медичного, валеологічного, правового, організаційного, спортивно-фізкультурного, архітектурно-середовищного, матеріально-технічного тощо);
- поєднання навчально-виховного процесу з індивідуальними корекційно-реабілітаційними заходами;
- збереження і зміцнення духовно-морального, фізичного, психічного та соціального здоров'я;
- підвищення якості навчально-виховного процесу та сприяння ефективному здобуттю професії;
- організація взаємодії навчального закладу з місцевими органами виконавчої влади, державними та недержавними установами (громадськими організаціями, фондами тощо), які працюють у сфері медико-соціальної реабілітації, освіти та працевлаштування осіб з інвалідністю.

Співробітниками спеціального навчально-реабілітаційного відділу розроблені та підготовлені до друку «Методичні рекомендації з навчання осіб з особливими освітніми потребами».

У ХНУРЕ Організовано надання консультативної допомоги студентам з особливими потребами (зокрема за кордоном) та гуманітарної допомоги тим, хто перебуває в межах нашої країни.

Наш університет в числі перших в Харкові відгукнувся на запит місцевої влади щодо розміщення тимчасових переселенців, які втратили житло через російську агресію проти України. Силами університету було виконано базове забезпечення потреб, а завдяки співпраці з міжнародними організаціями здійснюється всебічна підтримка постраждалих від війни.

ХНУРЕ у співпраці з місцевою владою та органами цивільно-військового співробітництва Генерального штабу ЗСУ організував доставку теплих речей, ковдр, засобів гігієни. Також діти отримали святкові подарунки до Нового року: розвиваючі іграшки, солодкі подарунки.

Готовність нашого університету до цих кроків підкреслює важливість досягнення Цілей сталого розвитку, які нині є еталонами у побудові сталого цивілізованого суспільства.

Відбувається надання юридичної допомоги студентам з інвалідністю фахівцями громадської організації «Харківська асоціація незрячих юристів».

Продовжується співпраця з Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю щодо надання безповоротної фінансової допомоги особам з особливими освітніми потребами шляхом оплати вартості їхнього навчання (Харківське відділення, Дніпропетровське відділення тощо).

Спеціальний навчально-реабілітаційний відділ супроводу студентів з особливими освітніми потребами постійно бере участь в опрацюванні проєктів Законів України та проєктів постанов Кабінету Міністрів України щодо осіб з

особливими освітніми потребами (надання пропозицій та зауважень), а також в опрацюванні законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю».

Працівники відділу за запрошенням Національної Асамблеї людей з інвалідністю України взяли участь у онлайн-заходах на платформі ZOOM, зокрема:

- щотижневих онлайн-зустрічах лідерів/лідерок громадських організацій осіб з інвалідністю в межах проєкту Європейського форуму осіб з інвалідністю;
- інформаційній сесії «Державна та міжнародна грошова допомога особам з інвалідністю, постраждалим від війни», травень 2022 року;
- у вебінарі «Українські біженці з інвалідністю в Німеччині: їхні права та взаємодопомога», липень 2022 року. Захід відбувся за участі німецьких колег із Handicap International. Під час вебінару надійшли важливі поради від профільного юриста та досвідчених консультантів щодо соціального права для осіб з інвалідністю;
- онлайн-зустрічі в межах реалізації проєкту «Сприяння правам осіб з інвалідністю шляхом розробки інклюзивних законів та політики» за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES), серпень 2022 року. Метою заходу було підвищення інформованості щодо останніх змін на національному та міжнародному рівні у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю; підвищення інформованості щодо змін у законодавстві для отримання статусу ВПО (зокрема особами з інвалідністю);
- вебінарі «Забезпечення рівності та інклюзії людей з інвалідністю», листопад 2022 року. Захід відбувся за підтримки Європейського форуму осіб з інвалідністю (EDF) та за участі міжнародних експертів. У вебінарі взяли участь представники державних органів влади, фахівці, які займаються питаннями доступності, викладачі вишів, громадські об'єднання людей з інвалідністю. Під час заходу були висвітлені питання щодо покращення роботи зі створення доступності в Україні, приклади норм Великої Британії з доступності, приклади створення комфортного середовища для осіб з інвалідністю.

Відділ активно співпрацює з Національною Асамблеєю людей з інвалідністю України, ГО «Інститут соціальної політики», Федерацією організацій осіб з інвалідністю з дитинства та батьків осіб з інвалідністю України тощо. Результати такої співпраці мають вагомий практичний цінність для роботи Університету.

Ведеться розробка комп'ютерних систем та пристроїв, необхідних для адаптації студентів з особливими освітніми потребами в навчальне середовище Університету.

У травні 2022 року на III Міжнародній науково-практичній конференції «Авіація, промисловість, суспільство», що була організована на базі Кременчуцького льотного коледжу Харківського національного університету внутрішніх справ науковцями кафедри БМІ була представлена доповідь за напрямом досліджень аспіранта Андрія Соколова «Перспективи розробки системи просторової орієнтації для незрячих людей».

У доповіді було висвітлено аспекти системи навігації для осіб з втратами зору: зокрема можливості взаємодії різних сенсорних систем для орієнтації у просторі та засобів виводу інформації; розглянуто особливості таких систем у порівнянні з безпілотними літальними апаратами та іншими роботизованими системами з технічним зором; наведено можливості взаємодії біомедичної галузі і систем штучного інтелекту для аналізу інформації щодо розпізнавання окремих предметів і навколишнього середовища. Розробка та впровадження такого стартапного проєкту буде дуже актуальною для осіб з втратою зору, що надасть змоги розвинути досвід фахівців у галузі створення навігаційних систем.

Продовженням багаторічної співпраці Харківського національного університету радіоелектроніки та Українського науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності у галузі медико-технічних проблем реабілітації і соціальної адаптації осіб з інвалідністю стала публікація перших двох навчальних посібників:

1. «Виробничі технології та матеріали» авторів Салєєвої А.Д., Солнцева І.Л., Белєвцової Л.О., Носової Т.В., Семенця В.В.;

2. «Конструювання та технології виготовлення ортезів на хребет» авторів Салєєвої А.Д., Авруніна О.Г., Петрова В.Г., Носової Т.В., Баєва П.О., Півоварова В.В., Карпенка І.В., Корнєєва С.В.

Ця освітня програма є результатом виконання проекту «Створення протезної та ортопедичної освіти в Україні», що був започаткований Агентством НАТО з підтримки та постачання, Міністерством соціальної політики України і Школою реабілітаційних наук Human Study, в рамках якого на кафедрі біомедичної інженерії реалізовано підготовку викладачів та тренерів з протезування і ортезування за сучасними міжнародними стандартами ISPO категорії II.

У 2022 році, незважаючи на війну та всі негаразди, ХНУРЕ продовжує соціальну підтримку незахищених верств, осіб з інвалідністю, запровадження інклюзії, забезпечення безбар'єрного доступу та вживає інші заходи задля скорочення нерівності та досягнення ЦСР 10.

Начальник спеціального
навчально-реабілітаційного відділу
супроводу студентів з особливими
освітніми потребами

Петро ПОДПРУЖНИКОВ